

Helse Sør-Øst RHF
Postboks 404,
2303 Hamar

Oslo, 27.09.2022

Høringsuttalelse - Regional utviklingsplan 2040

NITO takker for anledningen til å gi innspill til Helse Sør-Øst RHF sin regionale utviklingsplan 2040.

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 100 000 medlemmer. NITOs medlemmer innen helse og helsenæringer arbeider i helseforetakene, statlig, kommunal, ideell og privat sektor. Over 90 prosent av landets bioingeniører er organisert i NITO Bioingeniørfaglig institutt (BFI). Våre medlemmer har viktige roller i innovativ utvikling av produkter, tjenester, diagnostikk og teknologiske løsninger. Mange arbeider systematisk med kvalitetssystemer og internkontroll knyttet til medisinsk behandling av pasientene. Andre ingeniører og teknologer er med på å planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde teknologi, bygningsmasse og teknisk utstyr.

Koronapandemien har vist at bioingeniører og medisinsk teknisk personell er svært viktige for landets helseberedskap. God beredskap innebærer tilgang på tilstrekkelig kompetent personell. Det er et stort og udekket behov i Norge for bioingeniører, medisinsk teknisk personell, ortopediingeniører, IKT-ingeniører og byggingeniører i helse.

Nåsituasjon

Det er generelt vanskelig å få besatt bioingeniørstillinger i alle helseregioner i 2022. Det skyldes at det har vært et økt behov under pandemien, økt pensjonering, lavere gjennomføringsgrad ved utdanningene, flere bioingeniører som velger å jobbe utenfor helsetjenesten og ikke minst at det utdannes for få bioingeniører. Mangelen gjenspeiles blant annet i at tidsskriftet *Bioingeniøren* aldri har hatt flere stillingsannonser enn nå, og at jobbsøkerportalen finn.no har fått doblet antall utlyste stillinger for bioingeniører de siste to årene.

NITO er bekymret for at det er for liten oppmerksomhet rundt denne utviklingen og har derfor i september 2022 kommet med rapporten [Bioingeniørene – bærebjelke og mangelvare](#). Denne ble presentert i møte med HSØ den 5. september 2022 og kan lastes ned fra NITOs nettsider.

I 2017 var det ifølge SSB 2135 årsverk for bioingeniører i spesialisthelsetjenesten (SSB, tabell 09549) i Helse Sør-Øst (HSØ) sin region. I 2021 har antallet gått ned med 39 årsverk, til 2096 årsverk. I likhet med de tre andre regionale helseforetakene har HSØ i sin regionale utviklingsplan fram mot 2035 meldt behov for flere bioingeniører til Helse- og omsorgsdepartementet. Helse Sør-Øst estimerte da en vekstrate på 35 prosent i antall årsverk. Statistisk sentralbyrå (SSB) har varslet om økt behov for bioingeniører siden 2002 og opererer i rapporten *Helsemod 2019* med en estimert vekst på 40 prosent i behovet for bioingeniører fram mot 2035. Det utgjør om lag 2000 flere årsverk innenfor helsesektoren. I tillegg kommer behovet for bioingeniører i andre sektorer. For hele landet er det etter fem år bare 80 flere årsverk for bioingeniører innen sykehus og øvrige somatiske institusjoner, noe som betyr at kun 4 prosent av det nasjonale behovet som SSB har estimert er oppnådd.

Overordnede strategier og føringer

Tross mange varsler om økt behov for bioingeniører har det siden 2004 kun vært en økning på ti prosent i antall studieplasser for bioingeniører finansiert ved kandidatmåltall (studieplasser som er kritiske for samfunnet). De nye studieplassene kom så sent som i 2018. Disse plassene er det Kunnskapsdepartementet som forvalter via tildelingsbrev og medfølgende basistilskudd til utdanningene. Det er de

ulike studiestedene, som etter egne vurderinger av behov og søkning til bioingeniørstudiene, har tatt inn flere studenter og som gjør at det er likevel har vært en viss økning i antall utdannede bioingeniører. Utdanningsstedene får disse studieplassene finansiert via den resultatbaserte komponenten i budsjettet. Et konkret eksempel på en slik utfordring i HSØ sitt område, er Høgskolen i Innlandet som ikke har fått tildelt økonomisk tilskudd til sin nye bioingeniørutdanning, til tross for at det er et stort behov for bioingeniører ved Sykehuset Innlandet. Det er også viktig med god dialog med utdanningene om innhold og kvalitet, og at det legges robuste planer for praksis. Praksis er den enkeltfaktoren som har størst betydning for dimensjonering av utdanningstilbudet for bioingeniører.

NITO er glad for at HSØ i sin nye regionale utviklingsplan belyser det stadig store behovet for bioingeniører, selv om det ikke lenger tallfestes noen vekstrate for denne personellgruppen, som skal sørge for et godt laboratorietilbud til innbyggerne. NITO deler også bekymringen om at den økende etterspørselen kan bli en flaskehals i helsetjenesten. En tysk undersøkelse¹ hevder at så mange som to av tre medisinske avgjørelser blir tatt på bakgrunn av et laboratoriesvar. Det er derfor viktig at helsetjenesten har tilgang på nok bioingeniører i de medisinske laboratoriene, så både leger og annet helsepersonell kan få tatt riktige beslutninger basert på kvalitetssikrede laboratoriesvar.

NITO mener at det i større grad må være et politisk overordnet ansvar for dimensjonering av høyere utdanning, for å sikre at arbeidsmarkedsbehovene blir en avgjørende faktor for den reelle fordelingen av studieplasser for bioingeniører, medisinsk teknisk personell og ingeniører innen teknisk infrastruktur.

Analyse og veivalg

Under pandemien var arbeidspresset på laboratoriene og enkelte yrkesgrupper i helsetjenesten enormt. Å overse behovet for de små profesjonene kan ha store konsekvenser. I framtidig beredskap og samfunnets helsetjeneste må det rustes for at Norge har et tilstrekkelig antall IKT-ingeniører, bioingeniører, medisinsk teknisk personell og ingeniører innen teknisk infrastruktur. Det er også viktig å ta brukergruppene med i planlegging av nye sykehusbygg.

Bioingeniører har en viktig rolle i sykehuset, og kan også brukes utenfor laboratoriene for eksempel innenfor pasientnære analyser, som veiledere og som diagnostisk samarbeidspartnere. Med færre hender i helsetjenesten kan dette være fornuftig bruk av bioingeniørenes unike kompetanse. Med kompetanse både i helse og i teknologi er bioingeniørene en fleksibel yrkesgruppe, som også i tidligere perioder har vært med på teknologiske endringer. NITO er bekymret for at bioingeniørstillinger i økende grad gjøres om til andre stillingstitler og at arbeidsgivere på den måten omgår kravet til å ansette autoriserte bioingeniører.

NITO mener det er fornuftig at den regionale utviklingsplanen vektlegger behovet for livslang læring og kompetansebygging for de ansatte. Det er en viktig forutsetning for å kunne møte nye tider.

Viser til den omtalte rapporten for mer informasjon om dagens situasjon, framtidstrender og mulige konsekvenser av mangel på bioingeniører.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær

¹ Referanse: The Value of In Vitro Diagnostic Testing in Medical Practice: A Status Report. Rohr UP, Binder C, Dieterle T, Giusti F, Messina CG, Toerien E, Moch H, Schäfer HH. PLoS One. 2016; 11(3):e0149856.